

Årsberetning 2022 for Ishøj Lokalhistoriske Arkiv

Af Inge Christiansen (Kroppedal Museum), 23. november 2022

Administration og netværk

Arkivlederen indgår i Kroppedal Museums faglige forum for Nyere Tids arbejde. I dette forum indgår museumslederen, to museumsinspektør for Nyere Tid og arkivledere fra Herlev, Albertslund, Høje Tåstrup og Ishøj, der alle er arkiver knyttet til Kroppedal Museum. Der er dermed en integreret udvikling af den faglige indsats for Nyere Tids arbejde med en sikring af vidensdeling om lokale forhold til brug for museets arbejde efter museumslovens kapitel 8 og en mulighed for vidensdeling med Ishøj Kommunes afdeling for plan og udvikling til støtte for kommunens kulturhistoriske udpegninger.

Arkivleder Troels Torp Øhlenschlæger har været frikøbt fra Ishøj Lokalhistoriske Arkiv det meste af 2022 til en opgave for Kroppedal Museum som projektleder til at omorganisere Albertslund Kommunes papirarkiv.

Formidling

Facebook

Ishøj Lokalhistoriske Arkiv har opprioriteret sin formidling på Sociale Medier med mange historier på Facebook primært med et foto og en historie fra Ishøj Kommunes historie. Det har mødt stor interesse og opmærksomhed. De mest populære opslag blev delt 15 gange. Fx blev der i anledningen af Ishøjplanens/Vejleåparkens 50 års jubilæum lavet tre historier om Ishøjplanens tilblivelse og første år.

I anledning af 300-året for Hans Egedes ankomst til Grønland lavede DR1 en TV-serie om den fælles grønlandsk-danske historie og her fulgte arkivet op med to historier om den grønlandske kost- og efterskole, der lå i Torslunde, og som er en brik i denne historie. Skolen fungerede i årene 1970-1987 og var den ledende af de i alt fire grønlandske efterskoler der lå i Danmark.

Af andre historier kan nævnes at store regnmængder i februar måned gav inspiration til historien om oversvømmelse i Ishøj i 1941, hvor Falck rykkede ud og sejlede folk væk fra deres huse i Ishøj, sommertiden inspirerede til et tilbageblik på, hvordan sommeren har været tilbragt i Ishøj og årets skolestart til hvor - og hvordan skolegangen foregik i tidligere tider.

Arkivet har selv delt alle historier til Kroppedals Facebook og i gruppen Vores Ishøj samt andre relevante grupper og sider for at nå ud til et større publikum. Samtidig har arkivets Facebook fået en lang række nye følgere: Antallet af følgere er steget fra 383 til 631. Der er dermed sket næsten en fordobling i antallet af følgere. Dette tal forventes at stige fremover.

Følgere på Facebook 2022	Følgere på Facebook 2021
631	383

Brede kærsgård

Ishøj Lokalhistoriske Arkiv deltager aktivt i den fælles formidling på Bredekærgård, og i 2022 har arkivet deltaget i følgende arrangementer:

Forårsfesten lørdag den 23. april:

Afholdelse af et uldværksted på gårdspladsen sammen med spindekoner, hvor der blev kartet uld fra gårdens får, spundet på håndten og rok, fremvist færdige produkter af uld (kopier af beklædningsgenstande fra 1800-tallet) samt fremstillet bolde af uld. En lang række børn og voksne deltog. I alt anslås 2000 deltagere til hele gårdens arrangement. Omkring 100 aktive deltagere til arkivets gårdarrangement. Samtidig udgjorde arrangementet en del af en større helhed, hvor det var med til at skabe en stemning og et interessant miljø i gården.

Åbent Arkiv: Her kunne man få en snak med arkivaren om Ishøj Kommunes historie og se spændende kort, billeder og arkivalier. 20 gæster besøgte arkivet.

Grøn Ishøj søndag den 19. juni:

Arkivet afholdt sammen Kroppedal Museum en workshop ved udstillingen af *Fyrsten fra Ishøj*, hvor man kunne med inspiration i de udstillede cirkusbægre kunne male et glas og tage det med hjem. 63 voksne og 18 børn besøgte udstilling og workshop.

Åbent Arkiv: Her kunne man få en snak med arkivaren om Ishøj Kommunes historie og se spændende kort, billeder og arkivalier. 10 gæster besøgte arkivet.

Sommerdage tirsdag den 28. juni

Arkivet formidlede i udstillingen *Fyrsten fra Ishøj* og havde workshop, hvor man med inspiration i de udstillede cirkusbægre, kunne male sit eget glas og tage det med hjem. Det blev besøgt af 30 børnehavebørn og 9 voksne.

Jul på Bredekærgård lørdag den 26. og søndag den 27. november

Et juleværksted hvor deltagerne kunne lave forskellige former for julepynt, som de fik med hjem, samt åbent arkiv, hvor arkivaren viste arkivet frem og fortalte om, hvordan man kan bruge det.

Fyrsten fra Ishøj

Fyrsten var åben ved alle fælles arrangementer på Bredekærgård. På søndage blev den holdt åben ved en vagt og om tirsdagen kunne besøgende henvende sig på arkivet for at få fremvist og fortalt om fyrstegraven.

Øvrig formidling

Vestegnens Kulturuge

Arkivet gennemførte en byvandring med udgangspunkt i det fælles tema for Vestegnens Kulturuge: Mod nye horisonter. Turen gik fra strandområdet tidligere huse via Vejleåparken og endte i Gadekæret. Hele

tiden med fortællingen om, at man ved nybyggeri i Ishøj var drevet af nye ideer og hvad de gik ud på fx Fingerplanen og Køge Bugt-planen. 13 deltog i byvandringen.

Arkivernes Dag 12. november

På den landsdækkende Arkivernes Dag lavede arkivet, i samarbejde med Thorslunde-Ishøj Lokalhistoriske Forening, et pop-up arkiv i Ishøj Bycenter, hvor folk kunne få scannet deres lokalhistoriske billeder, så både arkivet og billedejerer kunne få en digital kopi. Samtidig fortaltes om arkivet og lokalhistorien og en lang række billeder blev fremvist.

Kultur og natur på recept 18. november

Arkivet arrangerede og afholdt aktiviteter for Ishøj Kommune, hvor fem deltagere og to konsulenter i projektet "Kultur og natur på recept" deltog. Der blev fortalt om og vist billeder fra arkivet og kommunens historie, introduceret til brug af Arkiv.dk, snakket med deltagerne om deres "ishøjhistorier" samt en rundtur på gården og i landsbyen med fortælling og snak.

Besvarelse af forespørgsler

Arkivet besvarer forespørgsler fra private, forskere, studerende og kommune om lokalhistoriske spørgsmål. Forespørgslerne fremkommer ved fysisk fremmøde, mails, Facebook, telefon og via Arkiv.dk. Når aktiviteten øges på Facebook med flere historier, giver det også flere spørgsmål, der skal besvares den vej.

Indsamling, registrering og arkivering

I anledning af Ishøjplanens/Vejleåparkens 50 års jubilæum forsøgt via Facebook at indsamle beretninger om hvordan det var at bo i Ishøjplanens første år. Interessen var stor for de historier arkivet skrev, og de blev læst og delt af mange, men til gengæld kom der næsten ingen besvarelser ind og slet ingen billeder af dagligliv og boligindretning. Det lykkedes dog at få en kopi af skødet.

Der findes en del registreringsefterslæb. som er indkomstjournaliseret, men endnu ikke registreret. De gamle indkomstsager registreres løbende, når der er tid til det. Der er desuden i 2022 registreret 15 arkivfonde (nye arkivsager), 483 enkelte billeder og 11 billedserier.

En lille gruppe af frivillige arbejder med scanning af billeder. Gruppen består af tre frivillige, der mødes hver tirsdag. Arkivet har klargjort journalsager til registrering. En stor billedscanningssag var fx billeder af fra boldklubben SB 50. Billederne blev skåret ud fra plancher, scannet, sikret oplysninger, registreret og siden pakket til magasinering. Efter scanningen (klargøringen) er de frivillige løbende blevet inddraget i Arkibas - registreringen, og der foregår hermed en vis sideoplæring i gruppen. Desuden er der fortsat planer om at udpege et par superbrugere - der kan deltage i Arkibas kurser. De frivillige er dog efterhånden ret rutinerede i arbejdsprocesserne og kan overlevere opgaver til nye frivillige om nødvendigt.

En større indsamlings- og registreringssag kan nævnes en sag, der knytter sig til en familie i Thorslunde i perioden 1872-2019. Den fordeler sig på ni arkivfonde (arkivsager) og en lang række billeder. Heri findes mange spændende oplysninger livet på landet om ejendomshandler fx fra fæstejord til selveje, familieliv,

skolegang, deltagelse i krigen 1864, anskaffelse af nye maskiner som Ferguson-traktoren, oprettelse af telefon, etablering af elektricitet og kosangsanlæg.

REGISTRERINGER	2022 (11mdr)	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Indkomstjournal	9	18	42	37	46	45	80	81
Arkivfond	15	8	20	27	10	6	5	5
Enkelte billeder	496	339	309	2306	635	616	754	756
Billedserier	14	3	23	59	12	4	41	41

Publicering af registreret materiale

Ishøj Lokalhistoriske Arkivs registrerede materiale er tilgængeligt for alle på internettet *Arkiv.dk*. Her kan man se hovedparten af billedmaterialet, links til TV Ishøj-udsendelser og registreringer om arkivsager og dokumenter.

På *Arkiv.dk* har der været vist 105.117 registreringer i 2022 fra Ishøj Lokalhistoriske Arkiv. Der er dermed en fortsat meget stor stigning i den interesse, der vises for arkivets registrerede materiale.

VISNINGER	2022 (11 mdr)	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
I alt	105.117	89.881	20.174	10.953	14.680	6.198	3.508	3.082

Størst interesse var der for at se arkivsagen om "Archibo", en international udstilling afholdt i Ishøj 10. oktober 1970 til 30. april 1971. Denne arkivsag fik 422 visninger. Ambitionen fra "Archibo" var at finde "det bedste tidssvarende, funktionsdygtige og æstetiske byggeri til billigste pris og korteste tid" og udstillingens arkitekt var Carl M. Syberg. Det var den hidtil største udstilling af sin art i landet, og her kunne man gå rundt og se husene og vælge ét til sin husgrund. Der blev bygget hele 100 huse til udstillingen - de fleste blev efterfølgende solgt og danner Bredekærs Vænge. Kvarteret er et villa- og rækkehuskvarter i Ishøj og er en del af et sammenhængende bælte af parcelhus- og rækkehusudstyknings langs med Køge Bugt motorvejen. Mange var standard type huse leveret af forskellige firmaer, men der blev også bygget af kendte arkitekter som Jørn Utzon og Arne Jacobsen. Boligerne udtrykker 1970'ernes boligdrømme, både i deres udformning og indretning og fortæller samtidig meget om Ishøjs tilblivelseshistorie, som "new town" for tilflyttere til og fra hovedstadsregionen - om velfærdsstatens udvikling, og om hele bygge- og babyboomets tidsalder.

Der er fortsat et behov for at løfte den indholdsmæssige kvalifikation af det publicerede materiale på *Arkiv.dk*, da der er både mangler og fejl i registreringerne. Dette er en opgave der i fremtiden kan løses ved et nært samarbejde mellem frivillige og arkivets personale, hvis der kan findes frivillige til det.

Åbningstid

Arkivet har åbent for fysisk fremmøde tirsdage kl. 14-19. Her kommer publikum for at se fysisk materiale eller spørge om noget. Tirsdage kl. 14-17 holder arkivet desuden udstillingen "Fyrsten fra Ishøj" åben ved henvendelse på arkivet.

Personale

Personalet har bestået af arkivleder Troels Torp Øhlenschläger i 18,5 timer (orlov 1. januar til 31. august og 1. november til 31. december). Vikar for arkivlederen Inge Christiansen i 20 timer (1. februar til 31. august og 1. november til 31. december). Arkivar Lars Robotham Hansen i 18,5 timer. Der er et årsværk i normerede stillinger på arkivet, der dækkes i gennem samarbejdsaftalen mellem Ishøj Kommune og Kroppedal Museum. Udover dette er skoletjenesteforløb og omvisere på Fyrsten fra Ishøj mv – hovedsagelig bemandet fra Kroppedal Museum og her henvises til Kroppedal Museums årsberetninger.